

De SROI van sport en bewegen in Almere

Resultaten van een case study over de verhouding van kosten en opbrengsten

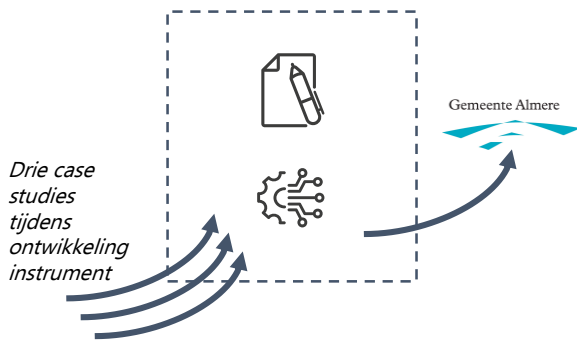
Onderzoek uitgevoerd in opdracht van de gemeente
Almere, december 2019

De SROI van Sport en Bewegen

Case study: Almere – **Achtergrond SROI**

Rebel en het Mulier Instituut hebben, in opdracht van het Kenniscentrum Sport, de **SROI van Sport en Bewegen** ontwikkeld. Dit document bevat de uitkomsten van de case study naar de situatie **in Almere**.

Rebel heeft samen met het Mulier Instituut, in opdracht van het Kenniscentrum Sport, de 'Social Return On Investment' (SROI) van sport en bewegen in Nederland becijferd. De SROI is een manier om alle kosten en opbrengsten van een bepaald beleidsthema – in dit geval 'sport en bewegen' – in kaart te brengen en ze tegen elkaar af te wegen.

De SROI kan ook op lokaal niveau benaderd worden. Dit is mogelijk door de beschikbaarheid van bepaalde (openbare) lokale data i.c.m. met aannames. Een verantwoording van de gebruikte bronnen en de aannames is te vinden in een [separate onderzoeksrapportage](#) die op de website van het Kenniscentrum Sport is gepubliceerd.

Wat vertelt de SROI van sport en bewegen?

In de SROI-schatting zijn alle **kosten** meegenomen die verband houden met het beleidsdoel: het bevorderen van sport- en beweeggedrag. Dit zijn kosten die het Rijk, NOC*NSF, gemeenten, bedrijven en de sportende en bewegende samenleving maken. Binnen elk van deze categorieën is een selectie gemaakt van kosten die wel en niet aan het beleidsdoel te relateren zijn. Dit betekent bijvoorbeeld dat de kosten voor topsport (evenementen) niet zijn meegenomen. Voor kostendata die niet op gemeentelijk niveau beschikbaar waren, zijn er 'verdeelsleutels' gebruikt – zoals aantal inwoners t.o.v. NL, aantal sporters t.o.v. NL of aantal verenigingsleden t.o.v. NL – om een reëel deel van deze kosten aan één gemeente toe te rekenen.

De **opbrengsten** zijn berekend door te kijken welk percentage inwoners van een gemeente voldoet aan de beweegrichtlijn. Per persoon die hieraan voldoet zijn maatschappelijke opbrengsten te berekenen; [eerder onderzoek](#) laat zien hoe groot deze opbrengsten per individu zijn, als die zijn hele leven voldoet aan de beweegnorm. Bij het bepalen van de opbrengsten is het streven om effecten van sport en bewegen zoveel mogelijk in financiële eenheden uit te drukken. Dat is helaas niet voor alle effecten mogelijk, zoals het plezier dat mensen ervaren en het sociaal netwerk dat wordt door te sporten. Dit soort effecten zijn niet in de SROI verdisconteerd.

De SROI is uiteindelijk de verhouding tussen deze kosten en opbrengsten en beantwoordt de vraag of er maatschappelijke meerwaarde ontstaat door te investeren in sport (namelijk: als de SROI > 1 is). Het is niet goed mogelijk om conclusies te trekken over de causaliteit tussen één van de kostenposten en de opbrengsten (zoals: het aandeel van de gemeentelijke uitgaven in het bereiken van maatschappelijke opbrengsten). De SROI vertegenwoordigt dus het totaal aan kosten en het totaal aan opbrengsten, zonder de effectiviteit van aparte interventies te analyseren.

De SROI van Sport en Bewegen

Case study: Almere – benchmarkgemeenten

Voor de case study vergelijken we Almere met **benchmarkgemeenten: Diemen, Dordrecht, Enschede, Haarlem, Helmond en Zoetermeer.**

		Aantal inwoners	Besteedbaar inkomen	% grijze druk	% hoog-opgeleiden	% niet-westerse migranten	Inwoners per km ²
Almere	▶	200.000	39.600 euro	16%	29%	30%	1.600
Diemen	▶	30.000	35.500 euro	25%	35%	28%	2.300
Dordrecht	▶	120.000	36.800 euro	21%	28%	18%	1.500
Enschede	▶	160.000	31.300 euro	28%	27%	16%	1.100
Haarlem	▶	160.000	39.000 euro	28%	42%	15%	5.500
Helmond	▶	90.000	36.700 euro	28%	23%	13%	1.700
Zoetermeer	▶	125.000	40.000 euro	29%	30%	20%	3.600

We vergelijken de opbouw van de SROI van Almere met een aantal 'benchmarkgemeenten', die qua bevolkingsaantal en/of sociaaleconomisch profiel vergelijkbaar zijn met Almere. De gedachte hierachter is dat deze gemeenten in hun sportbeleid naar verwachting grotendeels met dezelfde thema's bezig zijn en dus *best practices* kunnen uitwisselen.

We hebben een selectie gemaakt van gemeenten op basis van de criteria die voor Almere het meest relevant lijken voor de analyse van sport- en beweegdeelname: opleidingsniveau, niet-

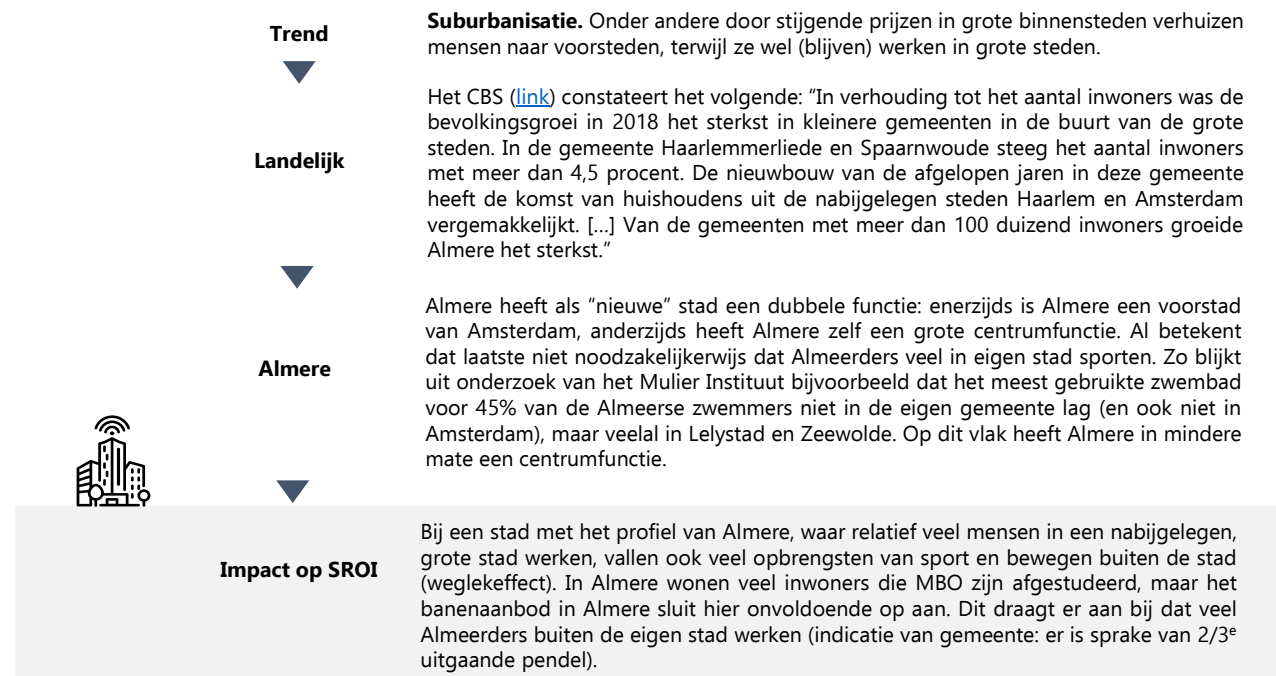
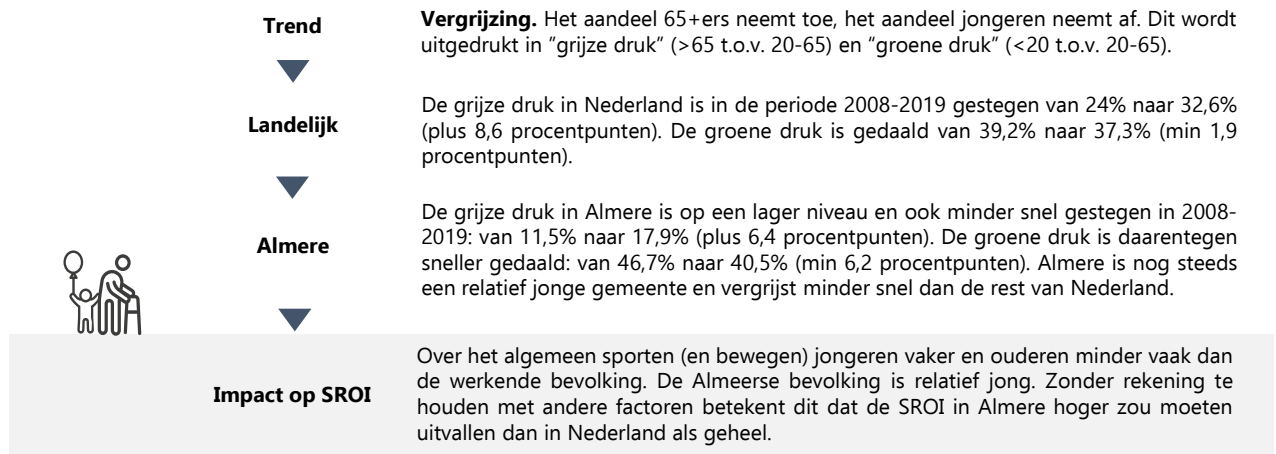
westers migratie en bevolkingsdichtheid (omcirkeld in figuur). Hoewel goed vergelijkbaar, springt Almere er in deze groep vergelijkbare gemeenten nog uit wat betreft percentage grijze druk (erg laag) en niet-westerse migratie (erg hoog).

In aanvulling op de analyse van de SROI voor Almere is er op 9 december 2019 een groepsessie geweest met een deel van de benchmarkgemeenten. De kernresultaten van die sessie zijn ook in dit rapport opgenomen.

De SROI van Sport en Bewegen

Case study: Almere – demografische trends

De **SROI** van Sport en Bewegen wordt **beïnvloed door landelijke trends**, soms zelfs mondiale trends. De impact van deze trends op de SROI verschilt per gemeente. Voor het kunnen verklaren van de SROI van Almere zijn m.n. de trends 'vergrijzing' en 'suburbanisatie' relevant.

De SROI van Sport en Bewegen

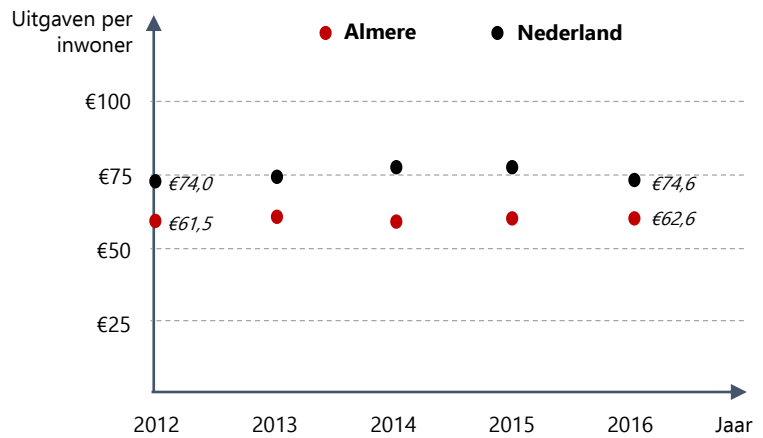
Case study: Almere – *gemeentelijke uitgaven*

De **gemeentelijke uitgaven** voor sport in Almere zijn relatief **laag voor Nederland**, maar **in lijn met de benchmarkgemeenten** (telkens in euro per inwoner).

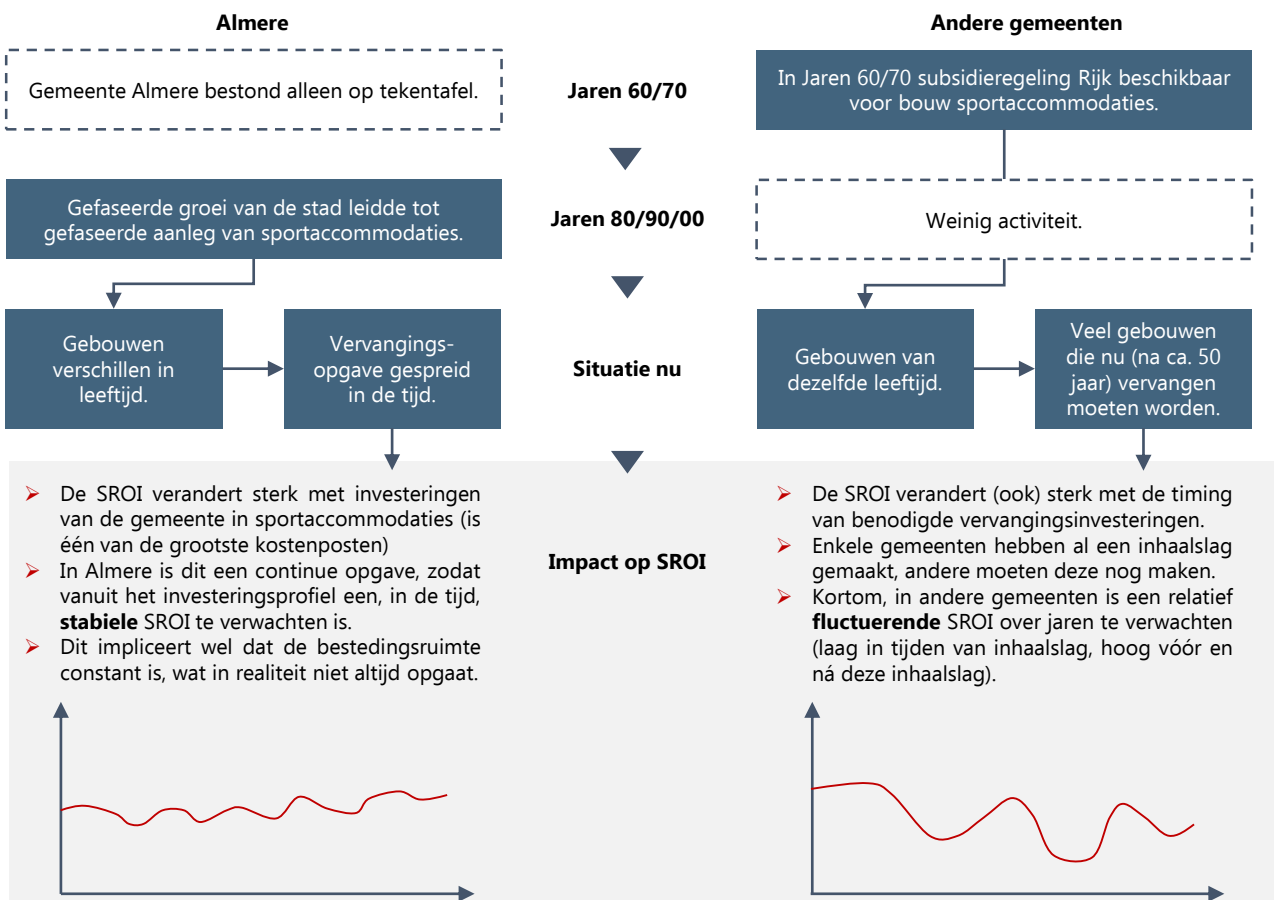
Tussen 2012 en 2016* is het niveau van de gemeentelijke uitgaven in Almere bijna niet veranderd, net als in gemeenten Dordrecht en Haarlem (niet in de grafiek getoond). In Diemen en Zoetermeer is er in deze periode sprake van een halvering, en in Enschede en Helmond een toename van ca. 35%.

De gemiddelde gemeentelijke uitgaven in Nederland zijn in 2012-2016 steeds hoger dan in Almere. Zowel op landelijk niveau als in Almere zijn de gemeentelijke uitgaven per inwoner bijna niet gestegen, in ieder geval minder hard dan de inflatie.

* We rekenen 2017 niet mee in de tijdreeks omdat vanaf dat jaar deze gegevens (door het CBS) op een andere manier worden geregistreerd, wat de vergelijking in de tijd compliceert.

Almere kent een **ander vervangingsprofiel voor sportaccommodaties** dan de meeste andere gemeenten in Nederland.

De SROI van Sport en Bewegen

Case study: Almere – beweegvriendelijke omgeving

De **beweegvriendelijkheid van de omgeving** in Almere is redelijk gelijk met Nederland en op de meeste onderdelen sterk **vergelijkbaar met de benchmarkgemeenten**.

Almere scoort redelijk gemiddeld op de zgn. 'Kernindicator Beweegvriendelijke Omgeving'. De hoeveelheid sport-, speel- en beweegruimte en de nabijheid van voorzieningen springen er positief uit. Dit geldt ook voor bijna alle andere gemeenten. De dichtheid van sportaccommodaties is laag en ook dit is vergelijkbaar met veel andere gemeenten.*

Almere staat te boek als gemeente met relatief veel groen en blauw voor een stad van die omvang. Er wordt veel actief in de buitenruimte gesport, bijv. in bootcamplessen. Ook is

er een uitgebreid aanbod aan fietsroutes en een fijnmazig wandelnetwerk aanwezig in de stad. Het is goed mogelijk dat deze niet allemaal als officiële routes geregistreerd zijn en dus niet in de score van 2,72 op de beweegvriendelijke omgeving worden meegerekend.

* In de berekening van de dichtheid van sportaccommodaties wordt het aantal sportaccommodaties gedeeld door 10.000 inwoners en rekening gehouden met de diversiteit aan sportmogelijkheden en capaciteit van accommodaties..

	KVO	1	2	3	4	5	6
Almere	2,72	2,50	1,00	2,50	4,00	2,00	4,33
Nederland	2,66	2,55	2,85	1,83	2,79	3,03	2,89
Diemen	2,71	1,50	1,00	3,75	3,67	2,00	4,33
Dordrecht	2,65	2,00	1,00	3,25	3,67	1,33	4,67
Enschede	3,10	2,50	3,00	3,75	3,33	1,67	4,33
Haarlem	2,43	0,50	2,00	2,75	3,33	1,00	5,00
Helmond	2,26	2,00	1,00	2,25	2,33	1,67	4,33
Zoetermeer	2,33	0,50	1,00	2,50	4,33	1,33	4,33

De zgn. "Kernindicator Beweegvriendelijke Omgeving" bestaat uit:

1. Buitengebied
2. Dichtheid sportaccommodaties
3. Aantal sport- en speelplekken
4. Sport-, speel- en beweegruimte
5. Routes
6. Nabijheid

Zie [hier](#) voor korte uitleg over de deelindicatoren en [hier](#) voor uitgebreide uitleg.

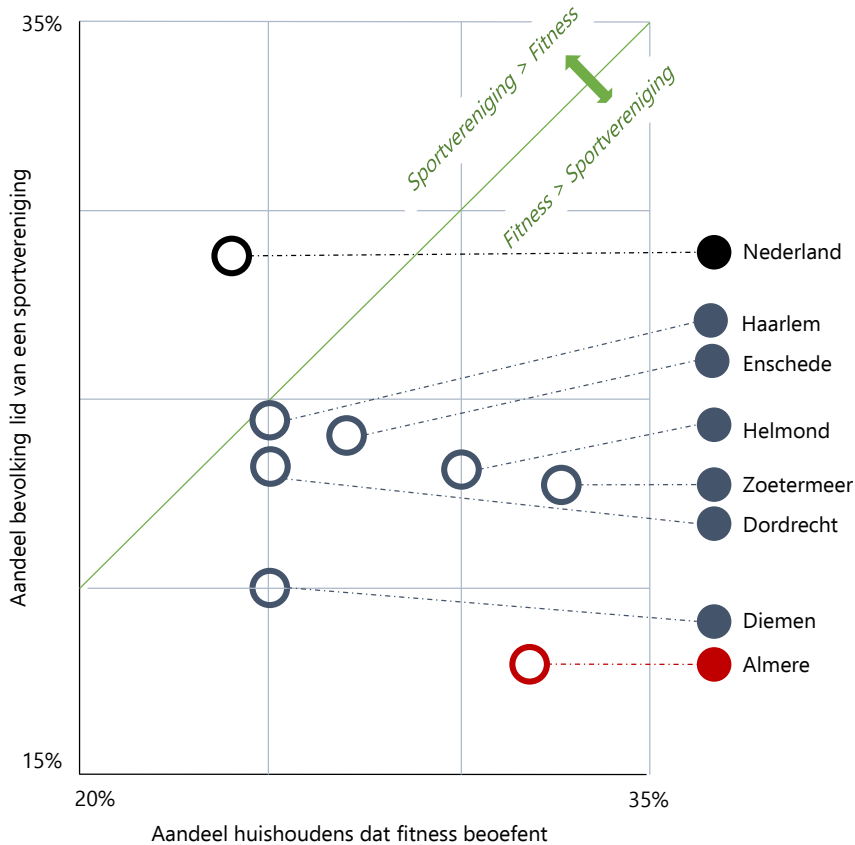
In 2018 heeft het Mulier Instituut onderzoek gedaan naar sportief gebruik van de openbare ruimte in Almere en manieren om dit te bevorderen. Hieruit blijkt dat het aanbod goed is, maar nog onvoldoende aansluit op de behoefte. De tips die inwoners van Almere geven:

- het verbeteren van verlichting
- het plaatsen van toestellen
- het verbeteren van infrastructuur (kwaliteit wegdek)
- meer of betere speelplekken
- communicatie over de mogelijkheden in de openbare ruimte

De SROI van Sport en Bewegen

Case study: Almere – georganiseerd vs. anders-georganiseerd sporten

Anders dan in Nederland als geheel is in Almere **fitness relatief populair**, vergeleken met sporten in verenigingsverband.

We hebben vergeleken hoeveel mensen in Almere lid zijn van een vereniging en hoeveel huishoudens aan fitness doen. Dit met als doel om gevoel te krijgen voor de verhouding tussen de mate van georganiseerd en anders-georganiseerd sporten. We beperken ons hier tot deze twee indicatoren, omdat er in het SROI-model niet meer relevante indicatoren zijn opgenomen om op te vergelijken.

Slechts 17% van de Almeerders is lid van een sportvereniging. Gemiddeld in Nederlands is dit 28%. In de gemeenten waarmee we vergelijken is de deelname aan het verenigingsleven tussen de 15% en 20%. In Almere doen veel inwoners aan fitness: 32% van de huishoudens. In de benchmarkgemeenten Helmond en Zoetermeer ligt dit aandeel ook redelijk hoog.

De opvallend hoge fitnessdeelname in Almere heeft een aantal oorzaken. Voor een belangrijk deel heeft het te maken met de samenstelling van de bevolking (relatief veel niet-westerse migranten). Daarnaast speelt de behoefte mee aan flexibele tijden om te sporten, te meer omdat Almere veel uitgaande forenzen heeft die vanwege de dagelijkse reistijd deze behoefte nog sterker ervaren.

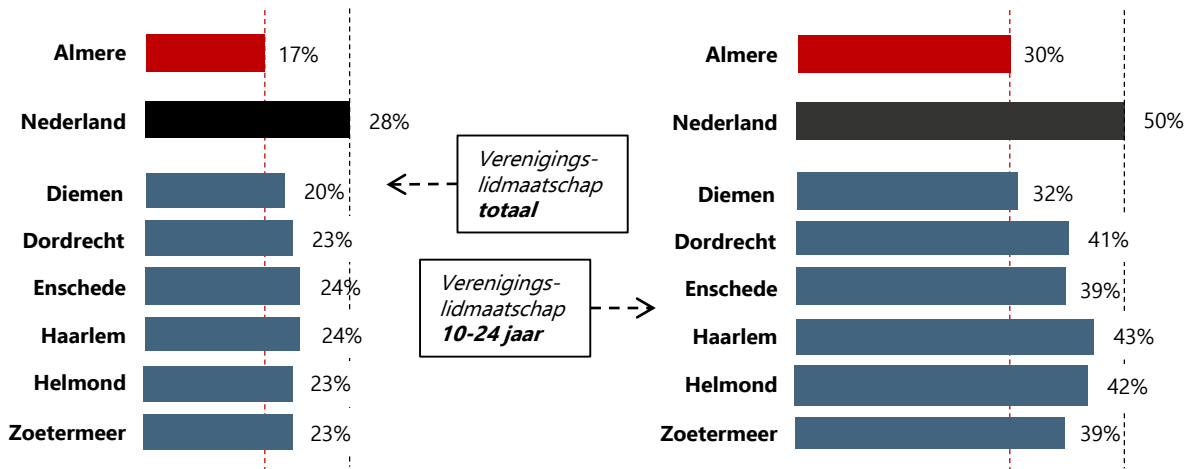
Bespreekpunt in groepsessie met benchmarkgemeenten: **toekomstbestendigheid sportverenigingen.**

- In de wijk Brandevoort (jonge Vinex-wijk) in Helmond is een multifunctioneel open sportpark gevestigd. Dit wordt gerund door een stichting die geen financiële bijdrage van de gemeente ontvangt. Er is een breed aanbod van sportactiviteiten, waaronder voetbal, hardlopen, beachvolleybal, 3x3 basketbal en fitness. Ook de instelling voor voortgezet onderwijs in de wijk maakt er gebruik van. Het sportpark is, als de poort open is, vrij toegankelijk en juist daardoor is er winst bij de jeugd te behalen.
- In de wijk Schalkwijk in Haarlem is een community ontstaan verbonden aan basketbalclub Triple Threat. De community is groeiende en blijkt goed in staat om jongeren te trekken. Het initiatief wordt financieel gesteund door de gemeente. De kracht van het initiatief komt uit de personen die als rolmodellen fungeren. Zij weten wat er speelt onder de lokale jeugd én zijn in staat zijn om een duurzame relatie op te bouwen. Dit voorbeeld laat zien dat gemeenten als katalysator van succesvolle initiatieven kunnen acteren, mits ze het potentieel herkennen en maatwerk kunnen leveren.

De SROI van Sport en Bewegen

Case study: Almere – *verenigingslidmaatschap*

Weinig Almeerders zijn lid van een sportvereniging, met name in de leeftijdscategorie 10-24 jaar.

De verenigingsdeelname in Almere is lager dan in Nederland (17% om 28%). Vooral in de groep 10-24 jaar loopt Almere vrij ver achter op het Nederlands gemiddelde en op de meeste benchmarkgemeenten. Er zijn een aantal mogelijke verklaringen te bedenken waarom de verenigingsdeelname in Almere relatief laag is:

- Het aantal verenigingen per 10.000 inwoners is in Almere erg laag vergeleken met Nederland. Maar, hoewel er weinig verenigingen in Almere zijn, kennen deze een vrij hoge capaciteit (er zijn geen wachtlijsten) en de reisbereidheid onder de Almeerse bevolking lijkt volgens de gemeente ook geen belemmering om bij een vereniging te sporten.
- Almere heeft veel niet-westerse migranten als inwoners. Bekend is dat die het sporten in clubverband anders beleven. In het land van herkomst is de sport meestal anders georganiseerd en wordt sport ook niet sterk als in Nederland met de paplepel ingegoten. Er zijn nog meer mogelijke verklaringen, zie bijvoorbeeld [dit artikel](#).
- Omdat Almere een relatief nieuwe stad is, is de verenigingscultuur mogelijk nog minder sterk ontwikkeld dan in andere gemeenten. Dat heeft tijd nodig. Er is (nog) minder sprake van binding met de lokale sportvereniging en kinderen die 'als vanzelfsprekend' bij dezelfde vereniging als hun ouders gaan sporten.

Bespreekpunt in groepssessie met benchmarkgemeenten: **beperken uitstroom jeugd bij sportverenigingen.**

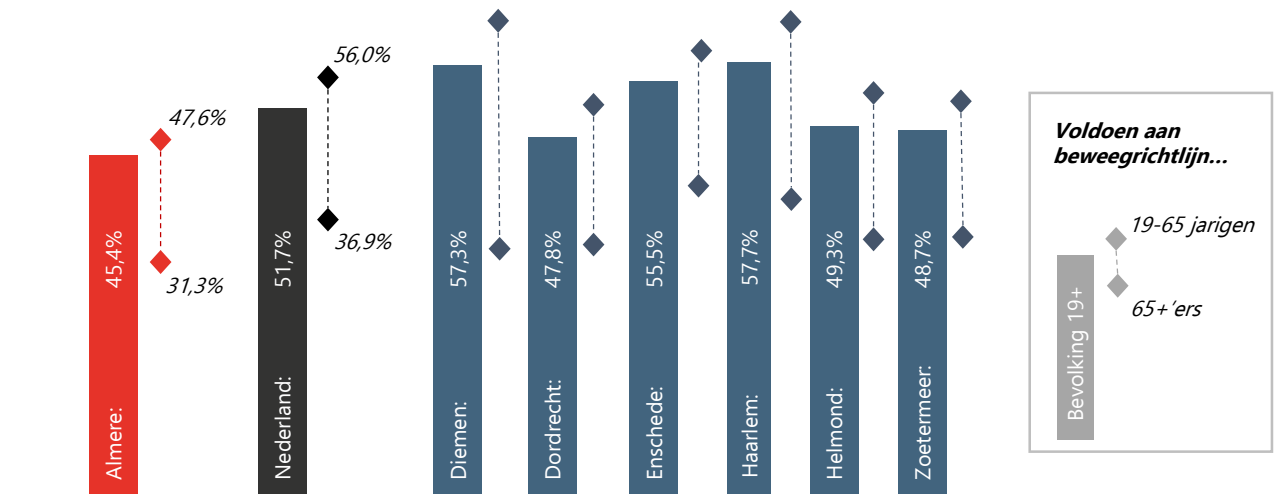
- De daling van de sportdeelname onder tieners is voor veel gemeenten een belangrijk aandachtspunt. Die krimp gaat vaak ook gepaard met het opzeggen van een lidmaatschap bij de sportvereniging. Niet uitgesloten is dat het lidmaatschap bij de sportvereniging wordt vervangen door een lidmaatschap bij een fitnesscentrum. Gemeenten buigen zich over de vraag hoe de (georganiseerde) sportdeelname onder tieners op peil kan blijven.
- De uitstroom bij sportverenigingen is niet los te zien van een nieuwe levensfase: pubertijd en de stap naar de middelbare school. In die fase wordt er meer waarde gehecht aan een flexibel sportaanbod. Doorgaans zijn commerciële aanbieders (met name fitness) beter in staat om daar op in te spelen dan sportverenigingen.
- Er zijn andere manieren om de sportdeelname op peil te houden, anders dan in verenigingsverband. Bijvoorbeeld via een competitie tussen scholen, zoals het Amerikaanse systeem van campussporten.
- In Enschede wordt kinderen met Game2Play geleerd om op een andere manier buiten te spelen. Door middel van real life gaming en met een herkenbare bus wordt de jeugd opgezocht en worden er games 'nagespeeld'. Voorbeelden van die games zijn Fortnite, Apex Legends, Mario Kart, Rocket League en Call of Duty.
- Studerende jongeren trekken vaak uit Helmond weg, onder meer naar Eindhoven. Bepaalde sportverenigingen proberen te werken met studentlidmaatschappen: doordeweeks elders trainen (in de gemeente waar wordt gestudeerd), en in de weekenden in Helmond bij de vereniging sporten.
- Er zit bepaalde waarde in verenigingen door de normen die jongeren daar meekrijgen, daarom is het goed om te blijven streven naar hoger lidmaatschap onder jongeren. Uit de praktijk blijkt dat het vooral de achtergrond van mensen en het inkomensniveau in een wijk zijn, die erg bepalend zijn voor verenigingslidmaatschap.

De SROI van Sport en Bewegen

Case study: Almere – beweegrichtlijn

In Almere **voldoen minder mensen aan de beweegrichtlijnen** dan in Nederland en dan in de benchmarkgemeenten. Dat geldt met name voor 19-65 jarigen.

In Almere voldoen 45% van de inwoners aan de beweegrichtlijnen (bron: GGD, CBS, RIVM Gezondheidsmonitor 2016). Dit is lager dan in Nederland en dan in de benchmarkgemeenten. Met dit percentage worden de maatschappelijke opbrengsten van sport en bewegen berekend, die in Almere in verhouding dus ook lager uitvallen dan in de andere gemeenten. De grootste verschillen met andere gemeenten zitten in de leeftijdscategorie 19-65 jaar.

Wat zeggen de beweegrichtlijnen?

- ❖ Voor volwassenen en ouderen: doe minstens 2,5 uur per week aan matig intensieve inspanning (meer is beter), verspreid over meerdere dagen, doe minstens 2x per week spier- en botversterkende activiteiten, voorkom veel stilzitten.
- ❖ Voor kinderen (4 tot 18 jaar): doe minstens elke dag 1 uur aan matig intensieve inspanning (meer is beter), doe minstens 3x per week spier- en botversterkende activiteiten, voorkom stilzitten.

Zie [dit artikel](#) voor een toelichting op de beweegrichtlijnen.

Jeugd 4 tot 18 jaar

1 uur per dag
matig intensief bewegen

Matig intensief is als je ademhaling sneller wordt.

Hoeveel kan ik bewegen om gezond te blijven?

3x per week
spier- en botversterkende activiteiten

Zoals volleybal, dansen, buiten spelen en fietsen.

Volwassenen en ouderen

2,5 uur per week
matig intensief bewegen

Verspreid het bewegen over meerdere dagen.

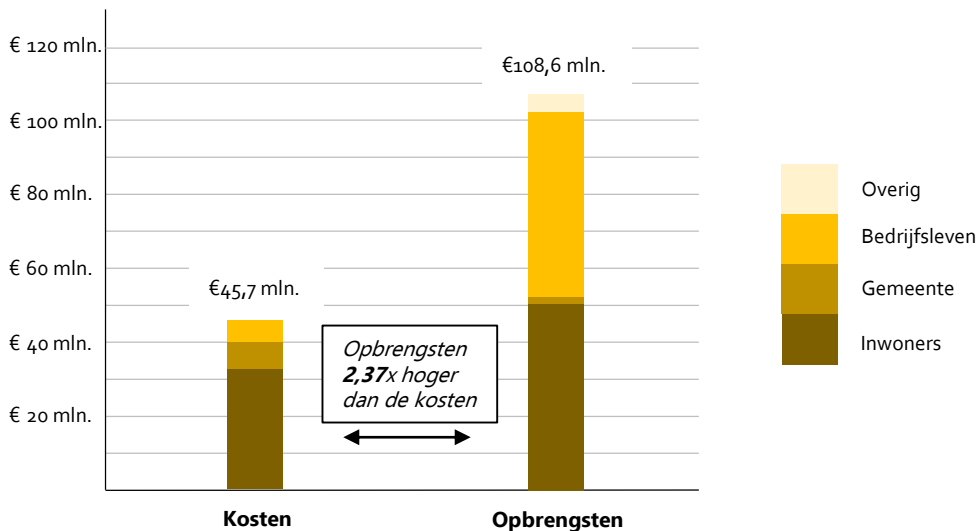
2x per week
spier- en botversterkende activiteiten

Voor ouderen in combinatie met balansoefeningen.

De SROI van Sport en Bewegen

Case study: Almere – **SROI**

De **SROI van sport en bewegen in Almere** wordt geschat op **2,37**. Dit betekent dus dat de opbrengsten van sport en bewegen 2,37 keer hoger zijn dan de totale investeringen. De maatschappelijke **opbrengsten** van sport en bewegen in Almere zijn **ca. €108,6 mln.** en de **kosten ca. €45,7 mln.**

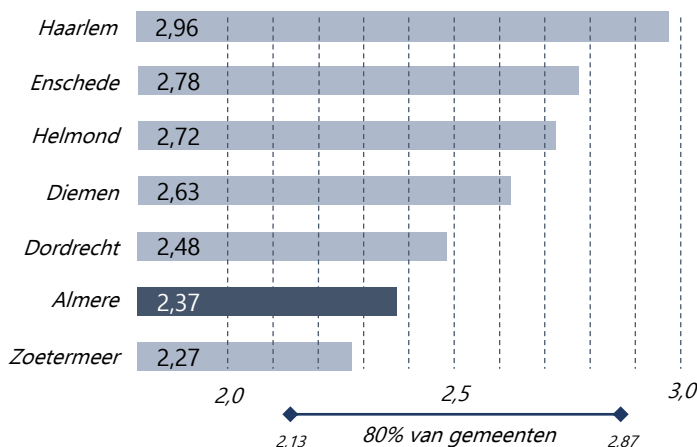

De kosten verbonden aan sport en bewegen in Almere worden geschat op ca. €45,7 mln. en de maatschappelijke opbrengsten op €108,6 mln. Dit leidt tot een SROI van 2,37. Dit houdt in dat de maatschappelijke opbrengsten van sport en bewegen 2,37 keer hoger zijn dan de kosten. Het gaat om de opbrengsten en kosten van de maatschappij als geheel; het betekent dus niet automatisch dat een extra besteedde euro door de gemeente tot 2,37 euro aan extra opbrengsten zou leiden.

De opbrengsten van sport en bewegen komen voor het grootste deel terecht bij het bedrijfsleven (werkgevers die profiteren van lager ziekteverzuim en hogere productiviteit) en bij de inwoners zelf.

De verdeling van opbrengsten en kosten vergelijkend valt op dat de gemeente wel een belangrijke bron is voor investeringen in sport en bewegen, maar hier in directe zin weinig van profiteert. Het effect is met name indirect, door een gezondere en gelukkigere bevolking. Ook valt op dat het bedrijfsleven (werkgevers) relatief veel opbrengsten heeft van sporten en bewegen ten opzichte van de kosten die bedrijven maken.

De **SROI in Almere is lager dan in de meeste benchmarkgemeenten.**

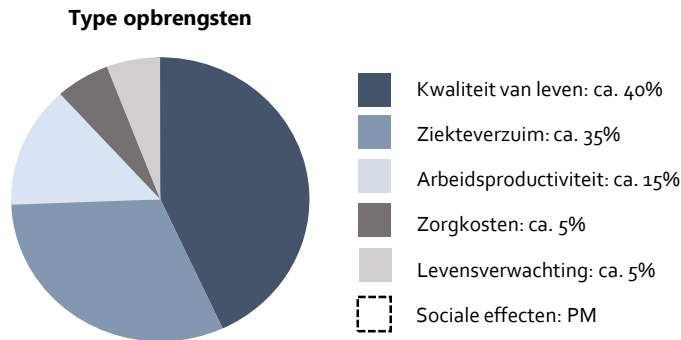
De SROI in Almere wordt dus geschat op 2,37. De landelijke SROI van sport en bewegen is geschat op 2,51. Dit is hoger dan in Almere. Ook de meeste gemeenten met vergelijkbare sociaaleconomische kenmerken hebben te maken met een hogere SROI dan in Almere. Alleen Zoetermeer – als “new town” misschien beste met Almere te vergelijken – kent juist een lagere SROI.

De gehele bandbreedte van geschatte SROI's in Nederlandse gemeenten loopt van 1,60 tot 3,40 en in 80% van de gemeenten ligt de SROI tussen de 2,13 en 2,87. De SROI in Almere valt binnen deze 80%.

De SROI van Sport en Bewegen

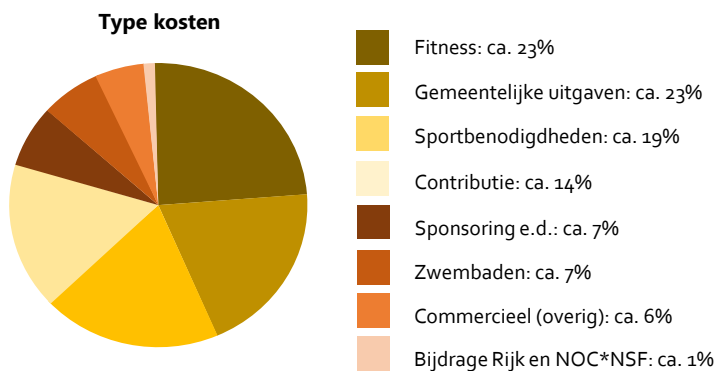
Case study: Almere – **verdeling kosten en opbrengsten**

De **opbrengsten** ontstaan **vooral** door effecten op het gebied van **kwaliteit van leven en ziekteverzuim**.

Het merendeel van de maatschappelijke opbrengsten door sport en bewegen (84%) ontstaat door verlaging van het aantal mensen met ziektes en kwalen. Dat zorgt voor minder ziekteverzuim en lagere zorgkosten, en het zorgt ook voor een hogere levensverwachting en een hogere kwaliteit van leven. Een ander aanzienlijk effect van sport en bewegen is een verhoogde arbeidsproductiviteit. Plezier hebben en het opdoen van sociaal kapitaal zijn niet in euro's gewaardeerd, maar ook zeer belangrijke effecten van sport en bewegen. De effecten ziekteverzuim en arbeidsproductiviteit komen alleen voor bij de werkende beroepsbevolking, de overige effecten kunnen bij alle leeftijdsgroepen optreden. Een uitgebreidere beschrijving van de opbrengsten is te vinden in het uitgebreide [SROI-rapport](#).

De **grootste kosten** zijn voor toegang tot **fitness**, uitgaven aan **sportartikelen, contributie en gemeentelijke bestedingen**.

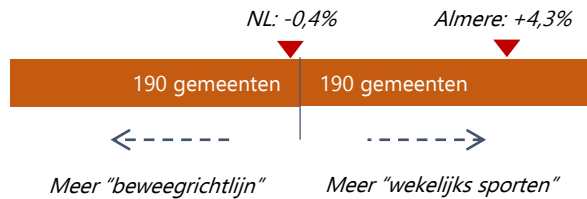

In totaal zijn er in Almere zo'n 45,7 mln. euro aan kosten die we voor de SROI-berekening meerekenen. De verdeling van de kosten is op hoofdlijnen vergelijkbaar met die van heel Nederland. Er zijn twee opvallende verschillen met Nederland: (1) In Almere is het aandeel uitgaven dat we aan de fitness toerekenen hoger (23%) dan gemiddeld (17%), omdat er relatief veel Almeerders aan fitness doen, (2) gemeente Almere besteedt zelf een lager bedrag per inwoner aan sport en bewegen (23%) dan wat gemiddeld is in Nederland (26%).

De SROI van Sport en Bewegen

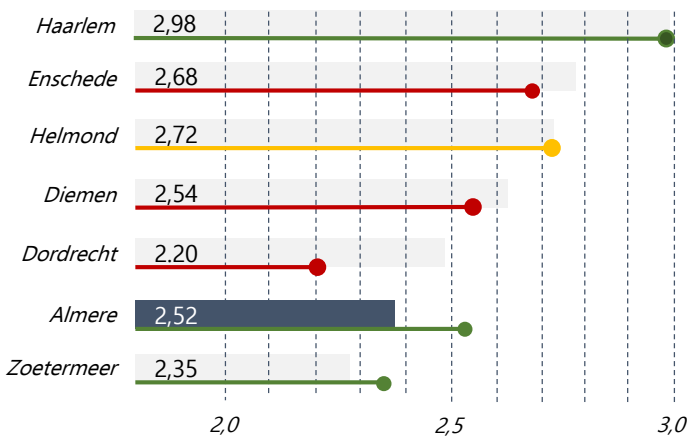
Case study: Almere – SROI (o.b.v. wekelijks sporten)

De berekening van de maatschappelijke opbrengsten gaat uit van de beweegrichtlijn. In Almere is er een **groot verschil tussen** hoeveel mensen voldoen aan de **beweegrichtlijn** en **“wekelijks sporten”**.

In sommige gemeenten is het aandeel inwoners dat aan de beweegrichtlijn voldoet hoger en in sommige gemeenten juist het aandeel inwoners dat wekelijks sport. Er zijn precies evenveel gemeenten waar de beweegrichtlijn vaker gehaald wordt dan andersom. Gemiddeld in Nederland is het percentage mensen dat aan de beweegrichtlijn voldoet 0,4 procentpunt hoger dan dat wekelijks sport. In Almere ligt het percentage wekelijkse sporters juist (aanzienlijk) hoger dan het percentage mensen dat voldoet aan de beweegrichtlijn: 4,3 procentpunt hoger. Almere is dus eerder een "sportgemeente" dan een "beweeggemeente".

Wanneer we de **SROI** zouden berekenen **met de indicator wekelijks sporten**, in plaats van de beweegrichtlijn, is de SROI **in Almere gemiddeld** ten opzichte van de benchmark.

Door de indicator "wekelijkse sporten" als basis te nemen in de SROI-schatting (als hypothetische berekening), daalt bij drie benchmarkgemeenten de SROI. De SROI in heel Nederland verandert bijna niet.

In Almere, daarentegen, stijgt de SROI op basis van wekelijks sporten. Dit geldt ook in Zoetermeer, de andere "new town" in de benchmark, en in Haarlem.

Besprekingspunt in groepsessie met benchmarkgemeenten:
sportinclusief denken.

- Bij sportinclusief handelen wordt sport (en bewegen) als middel ingezet op andere beleidsterreinen (gezondheid, welzijn, ruimte e.d.). Enerzijds is er bij gemeenten de erkenning dat sport een krachtig middel is om op andere beleidsterreinen te benutten. Daarbij is het van belang dat beleidsmakers zich realiseren dat sport één middel is op een breder palet aan interventies. Sport wordt nog vaak ad hoc (niet structureel) als middel ingezet.
- Anderzijds moet het niet doorslaan door met sport alle problemen op andere terreinen, bijvoorbeeld het sociaal domein, proberen op te lossen. Het blijft een *joint effort* en er moet bereidheid zijn bij collega's op andere terreinen. Nog te vaak is het de beleidsmedewerkers sport die er aan moet 'sleuren'.
- Sportinclusief handelen wordt bevorderd als er goede (persoonlijke) relaties zijn tussen beleidsmedewerkers sport en die bij andere domeinen. Daarnaast dient er bij andere domeinen sprake te zijn van een bepaalde mate van ontvankelijkheid en geloof in de potentiële kracht van sport. Het helpt om de samenwerking te zoeken met mensen binnen de gemeente waar de energie zit om samen iets neer te zetten.
- Inspirerende voorbeelden van coproducties tussen beleidsafdelingen zijn de Skills Garden in Almere, de Zoetermeerpas in Zoetermeer en het leefstijlkoord in Venray.